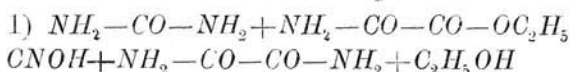
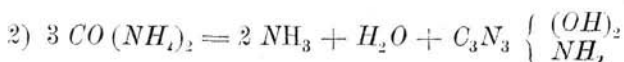

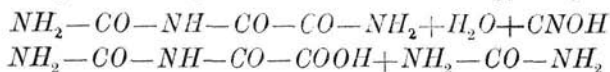
A reactionál, mely a huyyannak oxamethannal való egybeolvasztásánál végbemegy, szabad NH_3 fejlődés nem észleltetett, de hogy magában az elegyben mégis fejlődik, arról bizonyosságot tesz az oxamidnak és cyanursavnak jelenléte a megolvasztott tömegben; ennélfogva az első reactió a következő képlet értelmében megy véghez.

Ha a huyyan tovább hevítetik, NH_3 és H_2O mellett amellid is képződik.

A hevítésnél képződő NH_3 az oxamethant oxamid képződése mellett szétbontja, míg a cyanursav, valamint az amellid képződése folytán keletkezett víz, az oxaluramid képződését meggátolja, s így oxalursav képződik, mely reactió alkalmával a huyyan újra regenerál.

A különben kis mennyiségű ingredienciával eszközölt kísérletet ujonnan nagyobb mennyiségű anyaggal óhajtom végrehajtani, mert a mint mind a két elemzés által kapott egyenlő légeny-mennyiség bizonyítja, a vegyület tiszta volt, de csekély mennyiségénél fogva eddig nem lehetett structur összetételét kimutatni, s csakis valószínűségi következtetést vonhatunk az oxalursav képződésére; ellenben már az eddigiek alapján határozottan kétségbe vonhatjuk azt az állítást, hogy oxamethannak huyyannal való összeolvasztásánál oxaluramid nem képződik.

A nagyobb mennyiségű ingredienssel végrehajtandó vizsgálataimról annak idején lesz szerencsém a tisztelt szakülésnek jelentést tenni.

III.

A tellur-kéntrioxhydról.

A tiszta tellurnak legkönnyebb felismerése azon a reaction alapszik, hogy tömény SO_4H_2 -ban biborvörös színű, füstölgőben pedig vérvörös színű oldatot ad.

Az amphid csoport egy másik tagjára, a selenre nézve, mely tömény SO_4H_2 -ban zöldes színnel oldódik, a megfelelő vegyület, t. i.

a selenkéntrioxyd elő is lett állítva. Ennek a sikernek alapján igyekeztem tehát, hogy a tellurnak megfelelő kéntrioxydot is hasonló módon előállítsam, az által, hogy kéntrioxydot és finom porrá tört tellurt egymásra hatni engedtem.

Ha ugyanis frissen ledestillált és lehűtött szilárd kéntrioxydhoz tellurport adunk és az elegyet egy lombikban jól elzárva, a jégkeverékből kivéve, közönséges hőmérséknél állni hagyjuk: a lombik belsejében csakhamar fehér kéntrioxyd gőzök észlelhetők, melyek a tellurporral csakhamar vegyülve, bíborszínű kátrány állományú, egy idő múlva tűalakú jegeczes tömeggé változnak át. E vegyület már 40°C foknyi hőmérséknél SO_3 és tellurrá kezd szétbomlani: 62°C -nál pedig a bomlás majdnem teljessé válik, a midőn egy barna test marad hátra. Ha e barna porszerű maradékot vízzel kezeljük, a vizoldat, úgy a kénsav, valamint a tellurdioxyd reakciót adja.

A kátrány állományú vegyület, tömény SO_4H_2 -ban bíbor színűvel oldódik, vízzel kezelve SO_2 fejlődés mellett húzamosabb állás után megzavarodik, tellur válik le, míg az oldatban Ba Cl_2 vagy KHSO_3 -mal, úgy a SO_4H_2 , valamint a $\text{Te O}_3\text{H}_2$ kimutatható. Ez utóbbi vegyületet jegeczekben is előállíthatjuk, akként, hogy a tellurkéntrioxydot csak kevés vízzel elegyítjük, és a tellurtól kapott szűretet állani hagyjuk, a midőn rövid idő múlva Te O_2 fehér jegeczek alakjában kiválik.

Jelenleg a tellur vegyületeivel foglalkozva, célul tűztem ki magamnak, hogy nemcsak azon még eddig ismeretlen vegyületeket, melyeket szervesetlen vegytanban szokás tárgyalni, előállítsam, hanem főleg a szeszesgyökök által helyettesített organo-tellur vegyületek előállítását is megkísértsem, nevezetesen pedig a SO_4H_2 -nak megfelelő aethylvegyületeket u. m. aethylsulphatnak és aethylkénsavnak megfelelő aethyltelluratot és aethyltellursavat. Ez által pótolni kívánom azt a hézagot, a mely a tellur vegyi magatartását illető ismeretekben ez idő szerint mutatkozik.

E céloom mielőbbi elérését elősegíti azon körülmény, hogy sikerült egy egyszerű módszert feltalálnom a vegytiszta tellurnak, úgy a tellurérecekéből, valamint a kereskedésben előforduló, de nagy mérvben tisztátlan tellurtól, rövid idő alatt való előállítására.

A midőn tehát a tellurvegyületekkel való foglalkozást ezennel bejelentve, magam számára fentartom, már megkezdett s részben már be is fejezett vizsgálataim eredményére nézve van szerencsém

jelenteni, hogy ide vonatkozó dolgozataimat a magy. tudom. Académia elé fogom terjeszteni. Teszem ezt egyedül és kizárólag abból a szempontból, mivel úgy vagyok meggyőződve, hogy a nagyobb mennyiségben éppen az erdélyi részekben előforduló tellur tudományos feldolgozására első sorban mi magyarok vagyunk hivatva s bármily áldozatok árán is, kötelességünk e feladat megoldása. A kik eddigelé a tellurral foglalkoztak, felette kevés vegyületeit állították elő, de a tellurnak élenyülő anyagok iránti magatartására, nemkülönben a sulphosavakat nem képző fémektől való elválasztására nézve eddigi tapasztalataim szerint, egészen téves nézeteket állítottak fel. Régibb munkálatok újabb feldolgozása és rectificálása által, nemkülönben a tellurnak szerves vegyületei előállítására által, reményltem, sikerülni fog a tellur vegyi magatartására nézve is tisztába jönnünk.

A FOLYÓ ÉVI MÁJUS HÓ 10-ÉN CSUCSA VIDÉKÉRE TETT FÖLDTANI KIRÁNDULÁS EREDMÉNYEI.

Koch Antal tanártól.

F. hó 10-én számos hallgatóm kíséretében földtani kirándulást tevéen Csucs vidékére, nem tartom érdektelennek a tett tapasztalásokat röviden leírni, annál inkább is, mivel ezen leírás pótlásként vehető a múlt évben általam és Kürthy Sándor által közzétett „A Vlegyásza és a szomszéd területek trachytjainak közettani és hegyszerkezeti viszonyai“*) ezimű dolgozathoz.

Csucsáról kiindulva, a Szilágyságba vezető országúton haladtunk Jegeristy falnak, hogy itt a patak baloldalán, a Bielz A. által leírt mediterrani kövület-előfordulást föltaláljuk, a mi azonban a lelhelynek elégtelen megjelölése miatt nem sikerült. Jegeristyéről tehát a hegyeken át egyenesen Kis-Sebesbe, Eibenschütz Lipót úrnak hat év óta mivelts dáceitányájához mentünk. Ezen terjedelmes kőbánya a Sebes-Kőrösnek balpartján a meredek hegyoldalba van vágva s jókora területen feltárja a hegy belső szerkezetét. Az egész vonal hosszában csupán granitoporphiros dáceit (Quarcz-andesit) van föltárva, mely általában táblás elválást mutat. A táblák a kőbánya leginkább feltárt helyén közel függélyesen állanak s be a hegybe nyúlnak. de

*) Erd. Muz. Egyl. évkönyvei (új folyam) II. kötet. VIII. sz. 1878.